

Література

1. Гирич І. Б. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.) / І. Б. Гирич. – К. : Укр. письменник, 2014. – 496 с.
2. Грушевский М. С. Украинство вь Россіи, его запросы и нужды / М. С. Грушевский. – СПб. : [Б. в.], 1906. – 48 с.

Грибан Віталій Григорович
професор кафедри фізичного виховання
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор біологічних наук,
професор, заслужений працівник
народної освіти України

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВА

В умовах розбудови української державності, розвитку демократії, прагнення до вступу в ЄС важливого значення набувають питання створення дієвих гарантій безпечної життєдіяльності людини, які законодавчо закріплені та мають дієвий механізм реалізації, що дозволяє максимально зменшити ризик настання небажаних наслідків для її життя, здоров'я, честі, гідності, недоторканості та інших нормативно закріплених прав і законних інтересів.

Особливої гостроти та актуальності питання забезпечення безпечної життєдіяльності набувають для тих категорій осіб, чия професійна діяльність нерозривно пов'язана з небезпекою та ризиком для життя та здоров'я. На жаль, підвищені ризик та небезпека є невід'ємними складовими професійної діяльності працівників права. Багато в чому особиста безпека працівника права залежить від нього самого – від його професійної, психологічної готовності до дій в екстремальних ситуаціях, теоретичних знань та навичок з безпеки життєдіяльності та вмінні їх реалізувати на практиці, додержання законності в діяльності, рівня дисциплінованості, уміння використовувати індивідуальні засоби захисту, наприклад табельну зброю, тощо.

Правовою основою особистої безпеки працівників права є Конституція України, закони України «Про охорону праці», «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», «Про прокуратуру», Кодекс цивільного захисту України та ін. Праця прокурорів, слідчих, працівників органів внутрішніх справ пов'язана з використанням зброї під час виконання службових обов'язків.

Право на носіння вогнепальної короткоствольної зброї та боєприпасів до неї надається громадянам України, які є народними депутатами України, членами Кабінету Міністрів України, керівними посадовими особами адміністрації Президента України, керівниками місцевих органів виконавчої влади

та місцевого самоврядування, суддями, прокурорами, слідчими, працівниками правоохоронних органів або пенсіонерами зазначених органів, попередня робота яких була пов'язана із підвищеним ризиком (оперативно-розшукова діяльність, охорона громадського порядку, дізнання або досудове слідство).

Серед заходів, які відповідно до ст. 5 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» можуть застосовуватися для забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів та їхніх близьких родичів, недоторканності житла, а також збереження їхнього майна з урахуванням конкретних обставин, належить, зокрема, видача зброї, засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку.

Сьогодні забезпечення суддів зброєю та засобами індивідуального захисту є невідкладним заходом здійснення їхньої безпеки. Проте цей процес заформалізований великою кількістю документів, що потребує багато часу. Тому часто-густо судді нехтують цією безпекою. Відтак, слід спростити порядок придбання, видачі і носіння засобів індивідуального захисту для визначених відповідними положеннями осіб, а в окремих випадках – зброї.

Відповідно до ст. 50 Закону України «Про прокуратуру» прокурори і слідчі прокуратури мають право носити вогнепальну зброю.

Забезпечення особистої безпеки працівників під час поводження з вогнепальною зброєю є складовою оперативно-службової підготовки. Табельна вогнепальна зброя закріплюється за працівниками поліції, які прийняли Присягу, закінчили навчальний заклад МВС України або пройшли початкову підготовку (перепідготовку) і допущені до самостійного несення служби, а також склали заліки зі знання матеріальної частини зброї, порядку і правил її застосування, заходів безпеки у поводженні з нею, виконали практичну вправу зі стрільби й отримали посвідчення про кваліфікацію у поводженні з табельною зброєю. Під час проходження служби працівники органів внутрішніх справ у системі службової підготовки проходять навчання і систематичну перевірку знань із питань безпеки у поводженні з табельною зброєю.

Питання заходів безпеки у поводженні зі зброєю регулюється Інструкцією із заходів безпеки при проведенні зі зброєю, затвердженою наказом МВС України від 1 лютого 2016 року № 70, а ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» регламентує застосування вогнепальної зброї поліцейськими.

З 2016-2017 навчального року почалась підготовка фахівців з правоохоронної діяльності з цивільних осіб у ВНЗ країни. Програма підготовки їх мусить бути наближеною до підготовки працівників поліції, у тому числі з вогнепальної зброї. Їх потрібно вчити користуватися вогнепальною зброєю, іншими засобами індивідуального та колективного захисту. Усе це повинно бути законодавчо визначено, мусять бути певні інструкції, а, можливо, і Присяга. Це є проблема, яку потрібно вирішувати не в стінах навчального закладу, а на державному рівні.